

ВІДОБРАЖЕННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У ЗВІТНОСТІ МІКРОПІДПРИЄМСТВА

**ДОВЖУК Вікторія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування
Київський національний економічний університет**

Анотація: В умовах війни багато вітчизняних підприємств стикаються з погіршенням фінансового та майнового стану. Для підприємств будівельної галузі одним із ключових чинників забезпечення ефективності господарської діяльності є підвищення ефективності використання виробничих запасів. Підкреслено роль бухгалтерського обліку як ключового джерела достовірної інформації для ухвалення управлінських рішень. Досліджено особливості відображення виробничих запасів у фінансовій та статистичній звітності мікропідприємств. Обґрунтовано, що чітка регламентація показників звітності забезпечує належний рівень інформативності для внутрішніх і зовнішніх користувачів. Зроблено висновок, що методика складання звітності підприємства відповідає вимогам чинного законодавства та задовольняє потреби стейкхолдерів щодо оцінки ліквідності, платоспроможності, інвестиційної привабливості та ефективності діяльності мікропідприємства.

Ключові слова: виробничі запаси, фінансова звітність, мікропідприємство, бухгалтерський облік, платоспроможність, ліквідність

В умовах дії воєнного стану в Україні спостерігається істотне погіршення фінансово-майнового становища значної кількості суб'єктів господарювання, що проявляється у зниженні рівня їх рентабельності, платоспроможності та ліквідності. Одним із ключових чинників підвищення ефективності господарської діяльності виступає ухвалення управлінських рішень на основі повної та достовірної інформації. Традиційно результативне управління діяльністю підприємства ґрунтується на використанні перевірених даних, сформованих системою бухгалтерського обліку. Завершальним етапом цього процесу є складання фінансової звітності, яка у формалізованому вигляді відображає інформацію про фінансові показники діяльності суб'єкта господарювання.

Відповідно до чинного законодавства України фінансова звітність – це «...бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період» [1]. В економічній літературі її розглядають як частину методу бухгалтерського обліку; оригінальну систему подання даних; надбання системи обліку;

інформаційний засіб; предмет обліково-аналітичної діяльності; громадський інститут; окрему економічну науку [1; 2; 3]. Загалом, фінансова звітність вважається «...комплексною моделлю відтворення оптимізованого союзу інтересів суб'єктів ринку, що функціонує в динаміці і видозмінюється за рахунок сьогочасного впливу економічного середовища» [3].

Цікавою є думка Банера Н.П. та Гелей Л.О., які стверджують, що «...чітка регламентація статей фінансової звітності не забезпечує повністю її інформативності, особливо що стосується умов широкої альтернативи вибору складу й змісту форм фінансової звітності, що регламентована різними нормативними документами» [4]. З нашої точки зору, чітка регламентація показників звітності, навпаки, заслуговує на позитивну оцінку. Так, мікропідприємство складає свою фінансову звітність за формами № 1-мс «Баланс» і № 2-мс «Звіт про фінансові результати», де висвітлюється інформація про самі запаси та собівартість їх реалізації (табл. 1).

Таблиця 1. Методика заповнення ф. № 1-мс «Баланс» і ф. № 2-мс «Звіт про фінансові результати» ТзОВ «Рівнебудальянс» у частині виробничих запасів

Назва рядка	Джерело інформації для заповнення	Примітка
Запаси, рядок 1100 ф. № 1-мс	Сальдо за дебетом рахунків 2010, 2030, 2050, 209, 220, 231	Відображається вартість запасів сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, покупних напівфабрикатів і комплектувальних виробів, запасних частин, тари (крім інвентарної), будівельних матеріалів та інших матеріалів, призначених для використання в ході нормального операційного циклу
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), рядок 2050 ф. № 2-мс	Оборот по дебету за рахунком 903	Відображається собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)" наводиться виробнича собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) та/або собівартість реалізованих товарів

Джерело: узагальнено автором за даними підприємства

Але слід відмітити, що наразі інформація про виробничі запаси у мікропідприємств відображається у балансі лише в одному рядку, хоча раніше у

балансі за спрощеною формою застосовувалися дві статті: «Виробничі запаси» та «Готова продукція». Це погіршує аналітичні можливості балансу підприємства. Додаткову деталізацію можна отримати зі статистичної звітності, проте вона має допоміжний характер і не завжди використовується для управлінських потреб.

Інформація про виробничі запаси мікропідприємства подається таких формах статистичної звітності як Структурне обстеження підприємства за формою № 2-підприємництво (річна) (розділ 5) та Звіт про використання та запаси палива (№4-мп) (розділ 1 - «Використання та запаси палива» (табл. 2). В них, серед іншого, відображаються дані про використання газу природного, бензину моторного та дизельного палива в абсолютному вимірі (розділ 2 «Витрати палива енергетичним сектором»).

Таблиця 2. Відображення інформації про виробничі запаси у статистичній звітності мікропідприємства

Форма статистичної звітності	Рядки
Структурне обстеження підприємства № 2-підприємництво (річна)	Розділ 5 «Запаси»
Звіт про використання та запаси палива (№ 4-мп)	Розділ 1 «Використання та запаси палива»; Розділ 2 «Витрати палива енергетичним сектором»; Розділ 3 «Кінцеве використання палива»

Джерело: узагальнено автором за даними підприємства

Аналіз літератури та практики дозволяє виділити так проблемні моменти щодо відображення інформації про виробничі запаси у звітності мікропідприємств.

1. Інформація про виробничі запаси у фінансовій звітності мікропідприємств подається у згорнутому вигляді (одним рядком у балансі), що знижує її аналітичну цінність для користувачів.

2. Статистична звітність містить деталізацію даних про запаси (наприклад, щодо палива), проте вона має допоміжний характер і не завжди доступна для комплексного аналізу усім стейкхолдерам.

3. Відсутність єдиної деталізації у фінансовій та статистичній звітності ускладнює формування повної картини щодо обсягу та ефективності використання виробничих запасів мікропідприємств.

Таким чином, відображення виробничих запасів у звітності мікропідприємства має як позитивні сторони, так і суттєві обмеження. Це зумовлює потребу у вдосконаленні підходів до подання інформації про виробничі запаси, що дозволило б підвищити прозорість та ефективність прийняття управлінських рішень у мікропідприємствах.

Література:

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 20.09.2025 р.)

2. Добровольська О.В., Дуброва Н.П. Показники ЕВІТ та ЕВІ в аналізі фінансової звітності: методичний підхід. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 52. С. 14-20.

3. Добровольська, О., Кравченко, М., & Даніленко, О. (2021). Фінансова звітність як елемент системи управління підприємством. *Економіка та суспільство*, (32). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-34>

4. Банера Н.П, Гелей Л.О. Фінансова звітність суб'єктів малого підприємництва: оцінка та шляхи підвищення інформативності показників. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2021. №1 (71). С. 55-62.

Abstract: *In wartime conditions, many domestic enterprises are faced with a deterioration in their financial and property status. For enterprises in the construction industry, one of the key factors in ensuring the effectiveness of economic activity is to increase the efficiency of the use of production inventories. The role of accounting as a key source of reliable information for making management decisions is emphasized. The features of reflecting production inventories in the financial and statistical reporting of micro-enterprises are studied. It is substantiated that clear regulation of reporting indicators provides an appropriate level of information for internal and external users. It is concluded that the methodology for compiling enterprise reporting meets the requirements of current legislation and meets the needs of stakeholders in assessing the liquidity, solvency, investment attractiveness and efficiency of micro-enterprise activities.*

Keywords: *production inventories, financial reporting, micro-enterprise, accounting, solvency, liquidity*

**Науковий керівник – КОРШИКОВА Рената,
к.е.н., доцент, професорка кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана,
м.Київ**